

2024-12-12
KN2024/02494**Klimat- och näringslivsdepartementet**Affärsverket svenska kraftnät
Box 1200
172 24 SundbybergEnergimarknadsinspektionen
Box 155
631 03 EskilstunaStatens energimyndighet
Box 310
631 04 Eskilstuna

Uppdrag att ta fram incitament för bättre effektbidrag från intermittent kraftproduktion

Regeringens beslut

Regeringen ger Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät), Energimarknadsinspektionen och Statens energimyndighet (Energimyndigheten) i uppdrag att inom ramen för sina respektive ansvarsområden gemensamt utarbeta och vid behov föreslå incitament att, med utgångspunkt i en helhetssyn på elsystemet, förbättra den intermittenta kraftproduktionens bidrag till elsystemets resurstillräcklighet, leveranssäkerhet och försörjningstrygghet.

De incitament som ska utredas ska åtminstone omfatta de ekonomiska instrument som ryms inom EU:s regelverk för att stimulera utbyggnaden av ett leveranssäkert elsystem med en hög andel intermittent elproduktion. Myndigheterna ska även utreda andra typer av incitament som kan vara både ekonomiska och icke-ekonomiska. Redovisningen av uppdraget ska innehålla en motivering och kostnadseffektivitetsbedömning av föreslagna ändringar i, en analys av förslagens genomförbarhet och förenlighet med EU-rätten samt en beskrivning av effekterna av genomförda åtgärder eller åtgärder som planeras.

Myndigheterna ska beakta de förslag som Elmarknadsutredningen (KN 2024:02) lämnar i sitt betänkande, som ska redovisas senast den 25 april 2025.

Myndigheterna ska lämna nödvändiga författningsförslag och redovisa de ändringar i de föreskrifter som myndigheterna själva ansvarar för som myndigheterna genomfört eller avser att genomföra.

Energimyndigheten ska samordna arbetet med uppdraget.

Myndigheterna ska senast den 18 december 2025 lämna en gemensam redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet).

Skälen för regeringens beslut

Intermittent kraftproduktion, såsom vind- och solkraft, utgör den huvudsakliga delen av tillkommande elproduktion i Sverige och utgjorde under 2023 närmare en fjärdedel av den svenska elproduktionen. Regeringen konstaterar i propositionen för energipolitikens långsiktiga inriktning (prop. 2023/24:105) att Sveriges konkurrenskraft och välfärd bygger på säker tillgång till fossilfri energi till konkurrenskraftiga priser. Med en större mängd vind- och solkraft i elsystemet ökar behovet av att kraftslagen i högre grad än i dag bidrar till leveranssäkerhet och försörjningstrygghet i Sverige. Regeringen ser därför skäl för att vindkraft och solkraft ska ges förutsättningar att kunna bidra med fler förmågor för ett leveranssäkert elsystem.

Vind- och solkraft är intermittent elproduktion, det vill säga produktion som inte är planerbar. Intermittenta kraftslag bidrar i lägre utsträckning till effektbalansen i elsystemet, vilket Svenska kraftnät beskriver i den årliga rapporten Kraftbalansen på den svenska elmarknaden (2024/1927) samt i rapporten Stärka försörjningstryggheten – deluppdrag 3 (2022/3774).

Kapacitetsfaktorn, eller effektbalansfaktorn, är ett mått som beskriver ett visst energislags förutsättningar att förbättra resurstillräckligheten. Svenska kraftnät har i rapporten Stärka försörjningstryggheten – deluppdrag 3 (2022/3774) beräknat kapacitetsfaktorer om 11 respektive 18 procent för land- respektive havsbaserad vindkraft med antagandet om en tillförlitlighetsnorm på en timme. Solkraften antas av Energimarknadsinspektionen inte ge något bidrag till resurstillräckligheten, eftersom den inte antas ha någon produktion under de tillfällen på vintern då resurstillräckligheten normalt är som mest ansträngd (rapporten Ei:s förslag till tillförlitlighetsnorm för Sverige, Ei R2021:05).

Den intermittenta kraftproduktionen kan och behöver bidra mer till det svenska elsystemet. För att skapa förutsättningar för ett större bidrag till resurstillräckligheten bedömer regeringen att den befintliga

incitamentsstrukturen behöver ses över och att nya incitament kan behövas. Incitamenten behöver på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt bidra till nya investeringar och bidra till ett resurseffektivt nyttjande av både elproduktion och elnät och en rättvis fördelning av eventuella kostnader.

Energimyndigheten, Svenska kraftnät och Energimarknadsinspektionen har tillsammans en god helhetsbild av elmarknaden utifrån sina respektive perspektiv. Genom att tillsammans utarbeta och bedöma nya incitament ges de bästa förutsättningarna att få fram lösningar som tar hänsyn till helheten i energisystemet.

Regeringen har denna dag även gett de tre myndigheterna i uppdrag att uppdatera regelverk och metoder för utformning och integrering av intermittent elproduktion i elsystemet.

På regeringens vägnar

Ebba Busch

Filip Vestling

Kopia till

Försvarsdepartementet/EMF och ETU
Finansdepartementet/BA, SKA och SFÖ